

nog onder
gebleven,
en hun ach-
ten en betere
naar dat dit
tot doen
in bescha-

onze zijde
de weeg-
el nog on-
moest wor-
ginds zon-
enbaarden,
niet in te
een geno-
ens, verge-
st en niet
er genade,
niet over-
kaarheid,
eens mans

ppelen als
nt.

d goedge-
m der Do-
le Herant
n wierden
id te rege-
n nog niet
akomende
ij minner
o ook nu
aten voor
n inhoud:

Maandag
besloten,
blijven tot
de Be-
te tot zulke
n, uit, om
van Goor,
van Bun-
en door
Deputaten
vering ge-
voor den
onder me-
tus opge-
ft.

id:

VENSTEL,
IGHI.

van nota

'S.

veeld is
an Essen
in zake
ezonden.

Herovernde

ander.
en weder
en uit de
te verma-

in een he-
Gemeente
loor Gods
e ontmo-
eds wege

d van Bar-
schrijven
n zwegen
te Barne-
e reker te

antwoord
houd ons
g zwijgen
eenigzins

ut het ge-

wij krach-
te over-
nemmen,
uw.

ontschien
al hopen
aiger on-
verkeerd
gewoest,
niet meer
aak staat
aankeraad

van het
synodale
de kee-
e samen
e ver-
gadering
(18). De
dijf voor
gehoor-
nied niet
dige Be-

gemeente
lang wij
en Anne

i ker-
dale Re-
den tot
gen God
te leven,
noodig,
den en
g recht-
e daer-
e. Doop
breken,
roepen,
aan loe-
ge mis-
niet niet
e Jezus'
ars der
ders, en
chellike
6: 149
gladen,
6: 149
niet niet
nachten
kanten
te ker-
e leer-
waarsij
laupen

bladen
niet niet
niet niet
niet niet

tingen. Ook de goede trouw tegenover de Gemeente

zucht die.
Sinds 30 jaar bestaat de organisatie welke zonder toeziening der kerken is ingevoerd, zodat zij allen wetten en geestelijke grondslag mist. De gemeente hoort elc jaar bevestigend antwoorden op de beloften daarevan genoemd en heeft dus recht te verwachten, dat opmerken, die zedige handelen, de gemeente over eenigzins de inzettingen van Christus gaan regeren.

De zelf voor de hervorming van Herv. Kerk moet het moeilijk vallen een leeraar of kerkeraad toe te laten, die in openbare strijd handelt met de belofte in de kerk afgelegd door goddeloos zettingen te erkennen.

Vandaar dat ook menig leeraar, wanneer hij daarmede gebroeken heeft, ook zedelijk meer recht bekent kerk in pastoor te getuigen dan te voeren.

Ziedaar, kerkeraad der kerk te Barneveld, in antwoord op uwe mededeeling aangewezen, waarom krachtens nu ankt zij bevoegd, ja verplicht zijt met de Synodale Besturen en wetgeving te breken en terug te keeren tot de kerkgeestelijke naar Gods Woord.

Van nature zijn wij allen, zoowel als gij, onwettig, traag en onmachtig om in deze aan de Heeren Woord meer te gehoorzamen dan aan dat der menschen.

Verleide onze getrouwe God aan ude genade thans nog overeenkomstig uwe roeping te handelen, en aan ons u daarin te steunen.

Wilt ons 200 mogelijk binnen 14 dagen met dat antwoord verblijven.

In de weigering, zoo zouden wij u niet langer als wetgeve opmerken, maar kerk mogen erkennen, moogt gij schiet door Gods genade naar uwe roeping tegenover den Heere en zijn Gemeente toestemming antwoorden, werpt dan alle bekommernis van den Heere, want Hij zorgt voor u.

Namens meerdere leden,
G. J. KROONSTADT,
B. van EESTER,
A. ROEKAMP.

Meer dan één steekt met zulk een adres den draak.

Dat men zulk een lafheid toch late.

Integendeel, er steekt in zulk een adres hooge ernst. Een schrijver zoowel als ge-

adresseerde mogen wel bedenken, dat wie zich tegen zulk een klaar vermaan in toch verhardt, aanmerklijk zijn schuld verzaart tegen dien dat der heerlijkheid als de Koning der eere staat te verschijnen.

KUYPER.

Van het Kerkelijk ambt.

I.

In verband met de Reformatie der Kerken, die door 's Heeren onuitsprekelijke genade ons weder, zij het ook in nog sobere mate, geschonken wordt, is er ook geschil gerezen over het Kerkelijk ambt.

Nog op verre na niet alle onze broederen, die den Heere Jezus in onverderfelijkheid liefhebben, en anderszins zelfs voelen voor de teederheid zijner eere, zijn reeds gekomen tot een rekenen ook met Jezus' Koninklijke majesteit als regeerder zijner kerken.

Niet dat ze voor den Eenige onverschillig zijn. Verre van dien. Ook niet dat ze hem niet met ons als onzen eenigen Koning wenschen te belijden. Maar op dit punt zijner Koninklijke eere zijn hun gevoels onvast, nog zeer rekbaar, en bovenal hun Holland staat zo hoog in hun schatting, dat ze zich eigenlijk niet kunnen inbeelden of voorstellen, dat er den Heere heusch iets aan gelegen is, hoe er in de kerken dezer landen ten aanzien zijner autoriteit gedacht wordt.

Met name wat de Synodale Hierarchie dusver opzette en regelde is hun al deze jaren zulk een totaal onverschillige zaak geweest; ze hebben zoo van der jeugd af geleerd, dat al het Synodaal geschied, welbezien, geen zweem van hogere betekenis of geestelijke waardij bezit; dat het er bij hen maar niet in wil, als zou door zulk een Synodaal gehapeld en reglementair gewiermd eigenlijk iets, hoe gering ook, aan Jezus' wezenlijke eere worden te kort gedaan.

Dit maakt dat ze voor de aanranding van Jezus' Koninklijke majesteit, die hierin gelegen is, zooged als niets voel.

En al is het dan ook, dat ze u toestemmen, dat het ja, zeer wenschelijk zou zijn, bijaldien we aan heel den Synodalen winkel een einde konden maken, toch weegt dit niet zoo zwaar bij hen, dat ze daarom zich gedrongen gevoelen zouden om tot ernstige stappen over te gaan.

En dat vooral niet, als er zooveel heerlijk tegenover staat, als daar is de rust en vrede in de gemeente, de prediatie in breeder kring, en dan ook eigen verzekerde positie.

Het behoeft dan ook volstrekt niet te verwonderen, dat nog zoo velen thans van verre blijven staan. Eer voegt ons zekere verbaazing dat het gevoel voor de teedere eere van Jezus' Koninkschap reeds in zoo korten tijd bij zoo velen doordrong.

Ook bij die anderen zal het later wel doordringen. Ook over hen zal wel klaarder en helderder licht opgaan. Maar op dit ogenblik zijn ze daar nog niet aan toe. Ze zijn nog zoo ver niet. Voor hen zou het dus een roekeloze sprong zijn, dien ze nog niet durven wagen.

De diepste oorzaak voor deze ongevoeligheid schuilt in hun verwarlozen van de Artikelen belijden: „Ik geloof eene heilige, algemeene, Christelijke Kerk." Hun kerkbegrip is reeds lang opgesmolten, deels in een overgeestelijk begrip van het Koninkrijk Gods, en deels in een genootschappelijk begrip van een kerkelijke afdeeling.

In den grond zijn ze Darbistische getint. Eigenlijk verachten ze alle kerk. Ze willen wel een prediking des heils. Ook houden ze de Sacramenten nog wel bij. Maar een kerk hadden ze reeds lang niet meer. Een wat nog als kerkgenootschap, dank zij de Synodale stutten, staan bleef, dat hebben ze nooit als de eigenlijke kerk beschouwd, maar hoogstens als een soort administratief-bureaucratisch lichaam om orde te houden, positie te verzekeren, en uitbetaling van gelden te waarborgen.

Dusdoende is er een absolute scheiding tot stand gekomen tusschen hun geestelijke bedoelen voor den Heere, en hun kerkelijk leven. Die twee liepen naast elkaar. Zoo hoog als het eerste stond, zoo laag zonk het laatste. En zoo is het gekomen, dat men voor de eere van Jezus wel alles voelde

op geestelijk erf, maar ter wereld niet vatten kon, hoe het Jezus nu iets deren kon, hoe men hier op aarde zijn kerkgenootschap inrichtte.

Dit fatale dualisme is vrucht van de verachting waarin het radicalisme de kerk had gebracht.

De kerk gold voor niets meer. Ze was alleen nog goed om er op te smalen.

En terwijl het „Koninkrijk Gods" een bezielende formule werd, waar zelfs Modernen en Groningers op hun wijs mede zweepten, zonk het denkbeeld van Kerk zoo diep weg onder de algemeene versmading, dat het bijvoegsel „Kerkelijk" reeds op zichzelf genoeg was, om u als brandmerk in de publieke opinie te worden aange-rekend.

Ware nu het theologisch onderwijs, ware de prediking des Woords, ware de leiding der publieke meening voldoende geweest, dan zouden de belijders van den Heere reeds sinds lang tegen dit valsche dualisme geprotesteerd hebben, en althans de Bedienaren des Woords zouden tot richtiger onderscheiding zijn gekomen.

Maar, helaas, aan die betere onderwijzing ontbrak het ten eenentale.

Het Revolt voedde zelfs den valschen waan, alsof de kerk er niet toe deed.

En toen na 1834 de orthodoxie haar schuldig bedrijf systematiseeren en rechtvaardigen moest, zijn het juist de bekendste Gereformeerde predikers geweest, die door een valsche mysticisme de betekenis der kerk verzwakt en ondermijnd hebben, en heel hebben gezocht in een geestelijk isolement, dat buiten het kerkelijk leven omging.

Zelfs in de geringschatting van het Sacrament kwam dit op hoogst bedroevende wijze aan het licht.

En of nu al de Vrienden der Waarheid hiertegen in hun titel protesteerden en op jaarvergaderingen tegenspreken, toch leefden ook zij meestal buiten kerkelijke bemoeiing, en maakten al meer onder de voorstelling, dat een Gereformeerde predicator op Zondag, toch eigenlijk het één en al was, waar men belang bij had.

Het verschil tusschen een Bediening des Woords en een Bijbellesing ging zoodoende geheel teloor.

Van de Sleutelen des hemelsrijks verveemde men volkomen.

En bovenal zoo de spreker die optrad maar bevindelijk in het geestelijke indring, beschouwde men zelfgenoegzaam heel den kerkelijken opstal als tamelijk overbodig.

Het is zoo, de heilige Doop hield het kerkelijk besef nog levendig. Maar ook des-aangaande vernam men reeds wonderlijke dingen. Prof. Doedes was in beginsel tegen den Kinderdoop.

Prediker na prediker kwam dien voor overtoelig verklaren.

Heele kringen lieten hun kindere ongedoopt liggen. Kinderen van 4, 5, 6 jaren kon men in vrome gezinnen nog ongedoopt vinden.

Kortom, in den heiligen Doop lag nog een laatste bolwerk, maar het had weinig verscheid, of ook dat laatste bolwerk ware allengs bezweken.

Alleen de lezing van oude schrijvers heeft dit ergste nog kunnen verhoeden.

Zij toch, die zich aan deze voedende lectuur gewend hadden, vonden dan toch een geheel andere voorstelling van de kerk des Heeren en van haar band met zijn Koninkrijk.

Wat zelfs de Gereformeerde predikers niet meer gaven, omdat ze er niets voor voelden, dat gaven die vaders vanouds, wier boeken nog gretig gelezen werden.

En zoo is er nadancken gekomen. En de Heere heeft er menig hart bij bepaald. En de Heilige Grest heeft het aan menigen op de ziel gebonden. En zoo is er van lieverlede weer zeker roepen naar het Heiligdom, een zeker vragen naar de Kerk des Heeren gekomen!

Reeds in veel korter tijd, dan zich eerst vermoeden liet, leidde dit zelfs tot botsing.

En na dat uit die botsing een begin van Reformatie is ontstaan, is het verwonderlijk, hoe er nu toch nog, o, zoo velen zijn, die toonen voor het kerkelijk wezen en leven iets te voelen.

En wat nog opmerkelijker is, zelfs de Synodale tegenstanders zijn nu op eenmaal aan de Kerk weer een beteekenis gaan hechten, waar ze dusver nooit van droomden.

Gaat dit zoo voort, dan is er geen kwestie van of zeer binnenkort zal de Kerk van Christus weer in de schatting en waardeering van onze tijdgenooten gaan tusschen; men zal het valsche dualisme tusschen die Kerk en het Koninkrijk Gods te boven komen; en het einde zal zijn, dat weer de waarheid triomfeert.

Dit toch staat vast: hoemoe de Synodalen zelven de beteekenis der Kerk stijgen doen, hoe meer ze ons in de hand werken. Immers het begrip van kerk behoelt slechts weer op te leven, om onbarmhartiglijk vonnis te strijken over het ongeestelijk mengelmoe van hun genootschap.

Toch gaat dit niet met een ruk.

Daar is studie, daar is onderzoek, daar is verheldering van denkbeelden voor noodig. Men moet zijn schade nu weer inhalen.

De bestaandeelen van het kerkelijk leven moeten weer ter sprake komen en van nabij bezien worden.

Zoo ook het begrip van het Kerkelijk ambt, waarover men de zondelingste denkbeelden van allerlei verlegen geesten ter zelfverontschuldiging of ter rechtvaardiging van eigen positie uiten hoorde.

Ook de Herant vraagt voor een oogenblik de aandacht, om aan deze belangrijke discussie deel te nemen.

KUYPER.

Uit de Pers.

Te belangrijk, om er geen notitie van te nemen, was een referaat van den heer H. Vrederberg Ca. met de daarop gevolgde discussie, over de vraag of de maatschappij tegen de doeleinden goed waren te keuren en er niet een weg tot uitteengaan van wat niet stamhoorde diende gebaad.

En de referent, en zij die aan de discussie deel namen, waren allen modern.

Referent leverde van de doeleinden dan ook geen portret, maar een caricatuur, en stelde ons voor als een soort ongenietelijke menschen, waar geen eeggen of ploegen meer viel. En wat nog erger was, bij de discussie deed men het zonder tegenspraak voorkomen, als waren de doeleerden tegen een deelen van het Kerkegoed onder allen.

Dit laatste is nu zóó dikwijls door de feiten weersproken en door de stellige betoogen en verklaringen der leiders gelogenstraft, dat men zich niet meer daaraan verbaas mag, dat er in zulk een kring nog niets van bekend was.

Toch deed deze men gunstige beoordeeling van ons gehalte en ons bedoelen ons dit maal genoeg. Er bleek toch uit, dat de naam-gekomenen waarlijk niet partijdig ten onzen bate waren.

Geen voorliefde, alleen rechtgevoel was bij hen aan het woord.

En dan trof het ons hier te nemen: „Wat voor de pure theorie der Volkskerk zou ongerijmd en onhoudbaar was."

Maar op die manier valt de ééne groote Nederlandse hervormde kerk; zóó verdwijnt de Volkskerk, klaagt de een. Is er niet een illusie van zulk een Volkskerk, die een ééndal zal zijn, (nog te spreken)? Zal zelfs de belangstelling niet groter worden, waar kringen van geestverwanten overblijven en zich vast verzeemen? Kunnen wij Liberalen, in die opzigt zelfs niet veel leeren van de Confessionelen? O, mij dank, reeds heeft hier en daar de geschiedenis voldoende, „ja" geantwoord op deze vragen. Het zou een dag worden rijk aan tegen voor ons vaderland, als de onverschillige groepen uiteen gingen, om een onnatuurlijke hand op te heffen en daarvoor natuurlijke banden in de plaats te stellen. Daaruit zal geen schade voortvloeien voor den goddienst, integendeel. Dat leeren ons de Algemeenschappen. Dat leeren ons de Vrije gemeenten. Dat roept Amerika ons toe. De waarachtige eenheid kweekt liefde. En van kringen, waar liefde en overtuiging heerschen, gaat kracht uit. Het is mij een raadsel, dat zooveel, die waarlijk den goddienst op prijs stellen, nog bereid zijn voor het uitteengaan van het overzeesche en daar schande van wat hier niet anders is, dan een klein deel van een overblijfsel van conservatisme, waardoor het oog verblind wordt de groote voordelen en de rijke gezindten te ontdekken, die worden aangebracht door het scheppen van natuurlijke verhoudingen.

„Wat spreekt men toch van den tegen van ééne Volkskerk? Dat is er immers niet! Reeds is ons vaderland feitelijk verdeeld over verschillende genootschappen, en het is niet te onzen eer, dat we dat niet bijkomen? Wettig wordt dan bevestigd, wat reeds in werkelijkheid bestaat, maar nu — helaas! — als toegelaten, tegen de orde en gewetensloosheid aanpoering verzet."

Zólk een scheiding brengt ook geen burgerwint. Of is er dan twis tuschen ons, Hervormden en Doopsgezinden? Leven wij niet in verdeel met onze Algemeenschappen, en leedden we niet wat we niet weten? Men uitteengaan is op dat terrein, waar het bijeenzijn tot twisten aanleiding geeft, heet de vrede terug en kan men vele andere belangen weer gezamenlijk behartigen.

„Op al deze gronden pleit ik voor minnelijk en broederlijk uitteengaan. Licht volgt dan wat meer waardeering. Ja, misschien komt dan ten slotte nog de tijd, waarop men niet uide medelingen? Just, wanneer men uitteengaan is op dat terrein, waar het bijeenzijn tot twisten aanleiding geeft, heet de vrede terug en kan men vele andere belangen weer gezamenlijk behartigen."

Is tegen dit betoog, dat uit de Herant als gevoepert of geknipt is, iets steekhoudends in te brengen? En meenen de minnaars van deze „Volkskerk" dan metterdaad, dat ze niet hun suifertjen den stroom des levens zullen tegengaan of niet hun zoeten droom de wereld veranderen?

Neen, waarlijk, ze zullen het merken. De stroom loopt en vloeit en gaat door en verder, en het wrak „Volkskerk" genaamd, ligt niet als zelfreze bodem, maar als bakken op de kust.

„Scheen het ons merkwaardig, dat de oppositie geheel buiten de beginselen omging en alleen over opportuinitéit liep."

Zoo toch schrijft de Hervorming:

„Op dit referaat volgde heel wat discussie. Allereerst werden enige bedenkingen in het midden gebracht. Zoo meende de heer Coolhaas van der Woude van Engelen, dat het niet aangaf voor minnelijk uitteengaan te pleiten, zoodat de doeleerden niet een partij, die niets anders wil dan alleen heerschappij? Ook in het hoogerzeggende Amerika zelf toonde de confessionele leraar, dat hij tot geen waardeering van andersdenkenden kan komen. Met een sterk sprekend voorbeeld werd dit opgehelderd. Onderhandelen met confessionelen, en vooral een genootschap met hen vormen, is onmogelijk, tenzij die leden welde beloven, dat zij nooit voor zich alleen aanspraak zullen maken op de vrede. Ook de heer Koch van Marum was van oordeel, dat samenwerken en onderhandelen met confessionelen onmogelijk is. „Zij willen ons toch niet erkennen," zeide hij. En daarom schiet er niets anders over, dan te telebelleren, dat handhaving der leer gehandhaafd worde. — Ongeveer van dezelfde meening was de heer Kijstra van Beers. Wel wilde hij toegeven, dat uitteengaan in het begin een uitroeiing is, op bijna onoverkomelijke zwartigheden stuit. Voorts wees hij op, dat de referent te veel had beweerd met zijn uitspraak „dat de doeleerden zelf met de daad reeds bewezen scheiding te willen." Zij willen dit juist niet. Want in plaats van zich volkomen af te scheiden, doen zij zich voor als de voorloppers van de echt gereformeerde kerk.

Verrechter repliceerde de referent dan ook:

„Tegen dit driedal bedenkingen handhaafde de referent een standpunt. Het is niet de bedoeling, die de doeleerden niet juist zoem had aangegeven. Het is niet alleen, immers, als het waar is, wat de heer V. de Woude had beweerd, dat de confessionelen alleen heerschappij willen, dan is uitteengaan juist aangewezen. Wie onzer toch zou zich onder die alleenheerschappij willen voegen? En wat de heer Koch is het midden gebracht had, gaf mede alle aanleiding om te zeggen, met een partij, die ons deden niet erkennen wil, is samenwerking onmogelijk, en derhalve scheiding plicht. Maar die scheiding geschiedt zóó, dat de confessionelen, die zoolang wring dede van de Herv. kerk hebben afgegaan, niet smolder deel van de gebeden aan den dijk worden gezet. Wij van onze zijde moeten toonen in dit geval liever te veel te willen geven, dan te veel behouden. Het moge waar zijn, dat, gelijk de heer Kijstra beweerd, groote zwartigheden al uitroeiing zijn zullen voortduren, toch zal, als het principe, aangenomen is, die uitvoering wel gelukken. Reeds was het een voordeel, dat de laatste maanden getoond hadden, dat de confessionelen zeer zeker in de onmogelijkheid verkeerden om zich alles toe te eigenen. Mochten zij dat gewild hebben, dan is hun ge-nog gebleken, dat de macht hietoor hun ten eenemale onbreuk. Licht stemt dit hun tot meerdere inschiktheid, wanneer het eindelijk op „deelen" aan zal komen."

En nu kwam de één voor, de ander na, iets waar we ten

Ze op wijzen; het vervolgen der doeleerden en het maakt aan den dijk zalten als onrecht brandmerken.

Er wordt ons toch van gemeld:

„De heer Bruns van IJzard sprak hierop zijn overtuiging uit, dat indaand bijeenblijven in ééne groote Volkskerk op den duur onmogelijk is. Jammerlijk is de toestand. Maar, gelukkig! niet wij, Modernen, hebben hieraan schuld; de schuld ligt geheel aan de Evangelischen, die jaren lang elke ingrijpende verandering

hebben tegengehouden, die steeds veel spreken over liberaliteit, maar, als het op handelen aankomt, iedere poging in liberale richting verijdelen. Dienstengevolge vooral de treurige toestand van het heden! Toch zal de eenige radicale oplossing deze zijn, dat de „kerk" alle, om plaats te maken voor autonome gemeenten." Elke stap, die ons hier nader aanbrengt, verdient toejuiching.

„De heer Van Linn van Kinswerd sloot zich mede voor een goed deel aan bij hetgeen de Referent gezegd had. Alleen betreurde hij het, dat geen nadere uitwerking gegeven was van de wijze, waarop uitteengaan zou kunnen tot stand komen. Zelfs zou hij, in plaats van uitteengaan te te dringen, reeds genoe-gen nemen met het tot stand komen van een wet of reglement op „het uitteengaan uit de Herv. Kerk." No toch is wel bepaald hoe men in die kerk komen kan, naar — eens lid, blijft men lid, tenzij ontzetting, of iets dergelijks, volgt. Noodig is een reglement, dat bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden men uitteengaan kan. Wellicht zou het dan blijken, dat velen wenschten te blijven, in plaats van heen te gaan. Maar de wet zou dan het uitteengaan toch mogelijk maken."

„De Referent voerde hier tegen aan, dat hij niet opzet de nadere ontwikkeling van de wijze van het uitteengaan en wat daarmee samenhangt, achterwege had gelaten. Het was hem om het principe te doen geweest. Overigens meende hij, dat uitteengaan en uit elkander treden vrij wel op hetzelfde peertwam. Natuurlijk zou een reglement moeten bepalen, hoe te handelen met de verdeling van goederen, enz. Maar hiermede behoefden wij ons thans niet te vermoeien. Is de wil er een, dan wordt de weg wel gevonden."

„Nog spraken de heeren Van der Linden van Harlingen en Prins van Dolkum. De eerste vroeg, als dissenter, of van de Synode wel te wachten was en of de Synode geëigend, bereid was zijn haar mede-kerking tot uitteengaan, ten laatste vrees op de moe-lijheid voor Modernen, die leden van kerkelijke be-standen zijn, om mee te werken tot veroordeeling en afzetting van doeleerden. Men moet volgens de wet hietoor overgaan, en toch komt ons gevoel er tegen op."

„Tegen dit laatste werd aangevoerd, dat het ook indaand wenschelijk is, dat Modernen vrij blijven van de maatschappelijke onthouding. „Lieve heeren, bestaand, dan tegen het geweten handelen," zij hier het woord, dat ons den weg wijst. Hebben Ortho-doxen en Evangelischen de kerk tot deren treinen toestand gebracht, laat dan ook aan hen het genoe-gen en tevens de moeite om als Bestuur de zaak in 't reine te brengen."

Zoo zijn de denkbeelden reeds op weg om te rijpen.

Och, onze kleingeestige kerkdespootjes zullen het zoo te laat bemerken, hoe, als straks de reactie zich tegen hen keert, de zake van het Godsrijk zoo bitter schade zal lijden door hun gemis aan profetischen geest.

KUYPER.

Binnenland.

ERMELOO. Krachten het ambt der geloovigen, is men ook hier tot de reformatie der kerk overgegaan. In een na van de godsdienstvereeniging op Zondag 14 gekonden vergadering, besprak men de zaak der ver-niaking en meed men de synodale banden af. Tot onderlingen werden verkozen de heeren W. van Loo en J. v. d. Pol en tot diaconen M. Dijkgraaf en H. Vlieg. De samenkomst werd geleid met goetvinden van Ds. Van den Bergh, den predikant der genabuurde kerk, door Ds. Lion Cachet, zelf jaren geleden lid der kerk van Ermelo, terwijl de heer M. Chevallier, oud-kerkevoogd, als scriba ingesongde.

OUDEWATER. Geen plaatsje is er wellicht in ons vaderland aan te wijzen, waar zooveel gelegenheid is, om Godsdienstvereenigingen bij te wonen, als alhier. De Roemen hebben er eene groote kerk slechts weinige jaren geleden gebouwd. Ook de Oud-Roomschen kunnen zich vinden in een dier kerke, eveneens kort gele-den gebouwd. De Zeden zijn in dit stadje wel niet zoo alrij, vertegenwoordigd, dat zij synagoge kunnen han-den, doch op feestdagen vergaderen zij, ter uitoefening van hun godsdienst, in een vertrek. De afdeeling Oude-water van den Nederl. Protestantenvond, vergaderd in het gebouw dat, vóór het bekende schoolpaleis hier verrees, voor school geknipt werd; om de veertien dagen prediken daar moderne dominees van heide en ver.

De Synodalen hebben de St-Michiel, eene groote, prachtige kerk, in hun ongestoord bezit. Van lieverlede zullen zij slechts met hume beëining wel wat verlegen zitten, daar het gebouw dat van de 800 zi-plaatsen in de midde af avondsbezoek, slechts een 30 al best is, terwijl de morgen-Godsdienstvereenigingen reeds minder dan vroeger bezocht worden; meer dan 250 komen er dan zeker niet, welk aantal nog kleiner is, wanneer er in „de oude school", apostelen des on-geloofs voortaan.

Bovenendien is er een lokaalje in den Leeuwerger-straat van den heer Hardenbol waarin de heer Mijnsbergen uit Rotterdam, voor eene kleine schaar van 16-24 personen, voortgaat; wellicht met het doel om een Vrije Gereformeerde gemeente te stichten. Vroeger ging in hetzelfde zaalje de heer Makkenstein, thans te Brielle, voor.

Nog is er op het Roostdaend een net kerke van de gemeente van W. de Ledeboer. Daartoe behooren nauwelijks 30 leden. Een voorzanger heeft deze ge-meente niet; de drie kerkeraadsleden, welke alle drie buiten de gemeente wonen, leeren er beurtelings des Zondags, eene wel gekunde greuk voor.

De Doeleerden vergaderen in de lokalen van de school met den Bijbel. Dit is dus de achterste plaats, ingericht om de verontdaging der waarheid of van den geheelen of halven leugen, te hooren.

In den aanvang was er voor hen slechts één lokaal, in tweeën gedeeld door een schot, beschikbaar. Bovendien konden de schoolbanken er niet uit verwijderd worden. Elks werd, toen het lokaal vol liep, eene tribune gebouwd, terwijl ook een gat in de muur werd gelaten, om de banken er uit te kunnen verwijderen. Daarop werd aan een reeds vroeger ge-koestend plan, om n. l. een tweede lokaal bij het reeds bestaande te bouwen, uitvoering gegeven. Dit nieuwe lokaal werd in gebruik genomen, voorzien van eene tribune en van twee glazen deuren, toegang verleende tot het oude lokaal.

Doch hoe de stoelen ook dicht op elander geplaatst werden, er kwamen te kort. Eindelijk besloot men, den muur tusschen het oude en het nieuwe lokaal, eenvoudig zo goed als geheel weg te breken, en daarvoor in de plaats een schut te maken, dat weggenomen kon worden. Zoo is geschied.

En nu hebben wij ruimte en plaats juist voor zooveel als de kerk noodig heeft. Het lokaal is nu in tweeën gedeeld, en de personen zitplaatsen gegeven. Er kunnen thans aan 300 personen zitplaatsen gegeven worden, en er zijn reeds eenmaal zooveel personen in de school vergaderd geweest, namelijk toen Dr. v. d. Bergh predikte en velen van verre kwamen, om diens verkondiging van het Woord te hooren.

Dat men genootschap was, om gedurig meer ruimte te maken, is dus wel een bewijs, dat de doeleerden gemeente uitermate tot toezien toevoert. Gode zij dank, kan ook getuigd worden, dat nu het doeleeren er meerdere geestelijke opgewektheid gekomen is. Er is een speken en vragen naar waarheid gekomen bij menschen, die er te voren niet over dachten; ook kwamen er, door Gods genade, bekeerelingen voor, die bewijzen, dat 's Heeren arm nog niet is verkort. Er is onder hen, die de waarheid liefhebben, en samen binnengaan, om de vrede niet of te gering gelend onder. In één woord: de Heere heeft boven allen den-den tot hietoor gedaan. Mocht het maar gedurig denkend worden, dat men zonder Hem niets kan doen.

Tusschen de gemeente van Ds. Ledeboer en de doeleerden kerk, schijnt geen kwade verstandhouding te bestaan. Althans Ds. Winkler, pred. bij de doeleerden kerk, catechiseert in het kerkgebouw van de z.g. Lede-boer, en de heer van der Woude, doeleerden gemeente. Mochten de oudere en de jongere zuster weldra met elander vereenigd zijn!

Het gerucht gaat, dat de samenkomsten in het lokaal van den heer Hardenbol weldra zullen ophouden. Maar tot hietoor zijn er in een plaatsje van pl. min. 2900 inwoners, waarvan de kleinere helft Roomsche is, acht kerken of kerkes. Men verziebe echter niet uit het oog, dat Oudewater ontrind is door volkerke boereburen, die niet burgerlijk, maar kerkelijk daartoe behooren.

OUDEWATERING. Deze week werd de Ned. Gereformeerde kerk alhier verrast, door de toezending van een compleet slijf avondmaal en doopstel. Hierdoor wordt in een groote behoefte voorzien. Daar de vriendelijke geveer liever onbekend blijft, brengen wij

hem mede langs dezen weg, in naam der gausche ge-meente, onze hartelijken dank.

Verder deed de tegenpartij ook weer eveneens iets van zich hooren. Aan 18 leden der Ned. Gerefor-meerde kerk werd per circulaire bekend gemaakt, dat zij ophield hen als leden der Hervormde kerk te be-schouwen.

UTRECHT. Op den achttien Augustus werd, naar de Utrichtsche Kerkhede mededeelt, hier te stede de eerste voorloopige klassieke vergadering gehouden.

Voorloopig, zegt het blad, want alles is eerst in wording en we hebben nog slechts eene eerste zwakke schrede gezet op den weg der reformatie.

Zoo werd dan ook op het synodaal convent Utrecht en Wijk als klassie voorloopig gecombineerd.